

Boekbespreking

M. VAN HOUTEN en G. SPAANDER. Het huisvrouwenbestaan: een inventariserende studie naar het dagelijks werk en leven van huisvrouwen, hun beleving en hun behoefte aan verandering. Doctoraalscriptie voor het vak huishoudkunde, Landbouwhogeschool Wageningen, 1979, 230 pp.¹

Een doktoraalskriptie die je leest als een mooi boek. Ze zijn zeldzaam, maar het Huisvrouwenbestaan van Marja van Houten en Gerda Spaander is er zo één. Het is een beschrijving van het bestaan van 29 Wageningse huisvrouwen. Geen grote steekproef, dus geen generaliseerbare conclusies, maar een schat aan materiaal met veel herkenningpunten voor de geïnteresseerde lezer(es).

Bij mijn weten is dit het eerste Nederlandse onderzoek van deze aard; niet kwa omvang, maar wel kwa opzet en sfeer vergelijkbaar met Rubin's Pijn en moeite².

Na de inleidende hoofdstukken over aanleiding tot (hoofdstuk 1) en probleemstelling van (hoofdstuk 2) het onderzoek, wordt op basis van de gehouden interviews een inventarisatie van huishoudelijke taken en mogelijke definiëringen van huishoudelijke arbeid gegeven. Daarnaast wordt op de kenmerken van huishoudelijk werk ingegaan (hoofdstuk 3). De interviews zijn per onderwerp verwerkt. In ieder hoofdstuk wordt één onderwerp belicht, waarbij zoveel mogelijk kanten van en opvattingen over dat onderwerp aan de orde komen; soms aangevuld met aanhalingen uit de literatuur, maar vooral gedragen door de vele, sprekende citaten van de geïnterviewde vrouwen. De onderwerpen zijn: opvoeding tot huisvrouw (hoofdstuk 4); inhoud en aard van huishoudelijk werk (hoofdstuk 5); taakverdeling met betrekking tot huishoudelijk werk (hoofdstuk 6); de beleving van het huisvrouwenbestaan (hoofdstuk 7); de behoefte aan verandering (hoofdstuk 8). Hoofdstuk 9 bevat een samenvatting, een vergelijking met ander onderzoek en aanbevelingen voor verder onderzoek.

Deze skriptie zal de geïnterviewde vrouwen kunnen ondersteunen in hun streven naar verandering, omdat zij er argumenten in vinden van anderen, die op een vergelijkbare manier bezig zijn. Zij zal andere vrouwen aan het denken zetten en doen inzien dat hun problemen, gevoelens en verwachtingen met betrekking tot het huisvrouwenbestaan niet alleen voor hen gelden. Vrouwen (en mannen) die met vrouwen werken zullen door het lezen van deze skriptie meer inzicht krijgen in het leven van hun doelgroep. De wijze waarop de definiëring van huishoudelijk werk is aangepakt, levert zonder meer een bijdrage aan de huishoudkundige theorievorming. Na de jarenlange doelstellingendiskussies, waarbij vanuit de theorie naar waterdichte formuleringen van de huishouding werd gezocht, is het een verademing huisvrouwen zelf over deze materie aan het woord te horen.

Hoe interessant deze skriptie ook is om te lezen, zij vertoont ook zwakheden. De grootste zwakte is, dat de schrijfsters verstrikt zijn geraakt in hun dubbele doelstelling: enerzijds het schrijven van een wetenschappelijke skriptie, anderzijds het leveren van een bijdrage aan de vrouwenbeweging. Wordt in de verantwoording het doen van wetenschappelijk onderzoek nog wel genoemd, in de uiteindelijke probleemstelling komt dit punt niet meer naar voren. Daarin wordt slechts van een inventariserend onderzoek gesproken, terwijl het resultaat beslist meer is. Kennelijk kan het doen van onderzoek, dat herkenningpunten oplevert, niet als wetenschappelijk onderzoek beschouwd worden.

Uit een inventariserend onderzoek, bestaande uit 29 interviews, zijn geen generaliserende conclusies te trekken. Dat lijkt mij vrij duidelijk. Daarom vind ik het overdreven in bijna ieder hoofdstuk een verontschuldiging te vinden, dat het maar om kleine aantallen gaat. Er wordt daardoor de indruk gewekt, alsof het een groot onderzoek had moeten zijn, terwijl het daar helemaal niet het karakter van had. Ook het laatste hoofdstuk lijkt een toegift ten behoeve van 'De Wetenschap'. Daarin vergelijken de schrijfsters de resultaten van hun onderzoek met andere onderzoekingen, terwijl zij tegelijkertijd die andere onderzoekingen bekritisieren of aangeven hoe anders de opzet ervan is. Waarom dan toch nog een vergelijking van de resultaten?

In de Wageningse traditie wordt wetenschap nog te vaak strijdig geacht met leesbaar en nuttig voor een breed publiek. Jammer genoeg zal die traditie ertoe bij hebben gedragen dat Marja van Houten en Gerda Spaander zichzelf op wetenschappelijk gebied onderschat hebben. Deze skriptie is leesbaar en nuttig. Is er een beter compliment voor wetenschap denkbaar?

G. J. Casimir

¹Een bewerking van Het Huisvrouwenbestaan zal in de loop van 1980 bij uitgeverij de Uitbuut in Wageningen verschijnen.

²Rubin, L. B. Pijn en moeite.